

Сом, Микола Данилович. Чорна помста : стаття // Літературна Україна. - 2010. - 1 квіт. (№ 12). - С. 8. Микола СОМ «Чорна помста»

Мої гострі та веселі епітафії давно знають читачі в багатьох куточках України та української діаспори Америки й Австралії. Сей творчий напрям, започаткований великим шотландським поетом Робертом Бернсом, узагальнено першою в Європі „Літературознавчою енциклопедією" (Київ: Видавничий центр „Академія", 2007). Чого ж мені ще бажати?

Однак мої адресні епітафії (надгробки), зібрані у книжці „Сто епітафій" і видані 1998 року редакцією незалежної газети „Вечірній Київ", і досі викликають жах у середовищі запеклих комуністів, невігласів-нардепів, продажних артистів та бездарних поетів. Не оминув я увагою і рідних Броварів — присвятив епітафію колишній односельчанці Мані, себто вже давно не юній, та нікому не відомій поетесі і критикесі Марії Овдієнко — авторці поетичного дитячого метелика „Годую зайчика з руки":

Оце лежу, а десь біжать роки,

Та я уже не стану на коліна...

Простіть мені, що зайчика

з руки

(Або точніше: білочку з руки)

Не я годую, а Костенко Ліна.

Я помітив явний плагіат — лі-тературну крадіжку. Щоправда, пані Овдієнко поцупила у ге-ніальної поетеси лиш один ря-док, замінивши білочку на зай-чика. Та я забув про те, що наша Маня — се „єдина патрійотка Броварів", колишня освітянка й просвітянка, всюдисуща акти-вістка, ще й помпезна опікунша літгуртківців-початківців на моїй Броварщині. Невдовзі її хитрі й загребуші руки викрали в мене унікальну збірку віршів нашого славетного поета-земляка Гри-цька Чупринки, котру я залишив (необачно) для серйозного зна-йомства пані Ковалівській — во. редактора місцевої газети. Той Чупринчин раритет (видан-ня 1930

року) я намислив пере-видати, зібрав потрібні кошти. Як же я жорстоко помилився! Уже п'ять років намагаюсь вид-рати Чупринку із цупких, нечес-них рук. Ба більше: ся районна активістка приватизувала броварську (районну) премію імені Грицька Чупринки. А мою стат-тю „Чупринка

— се легенда", надруковану аж у трьох видан-нях (у газетах „Літературна Ук-раїна", „Вечірній Київ" та жур-налі „Київ"), районна дама-демократка власноруч заборонила виставляти й читати моїм друзям-освітянам. Річ у тім, що я надто загострив та осучаснив давню епіграму Чупринки, спря-мовану супроти крикливих майданних поетів та районних

керівничих демагогів: „Вам не вилізти вік із-за ґрат, // Голосні українські поети, // Коли будете в дула гармат

//

Заряджати сло-весні ракети

".

Ось і недавнє ювілейне свято в селі Гоголевому, де народився поет-патріот Чупринка, перетво-рилося на вечір патріотичних промов і заяв М.Овдієнко — новоспеченої лавреятки премії імені Грицька Чупринки. Ведучі Гоголівського свята — соратни-ки броварської патріотки — відмовилися надати привітальне слово секретареві

Національної спілки письменників, пречудесному поету Петрові Засенку та заслуженому артистові України Борису Лободі. Довелося мені втрутитися, продовжити свято за участю шановних столичних гостей. А де були тоді батьки Броварщини: голова району Ма-зур, керівник районної освіти Лукашевич та культурний керівник пані Унгуряну? А чому не відгукнувся на важливе ювілейне-свято — 130 років з дня народження Г.Чупринки — голова Київської обласної ради пан Майбоженко, якого я запрошував од імені обласного осередку Конгресу української інтелігенції? Невже їм невтямки, що наш Грицько Чупринка давно є гордістю української літератури ХХ століття, „метеор" та „ура-ган" національної революції, знищений як „ворог більшовицької влади"? Така ж доля спіткала й нашого славного требухівця, члена Центральної Ради УНР, видатного дипломата й публіциста Миколу Галагана — друга юних років Г.Чупринки. Галаганові уроки традиційно відбуваються в Требухівській сільській школі, а день його народження став чудовим святом мого рідного села в Українському фонді культури під орудою двох поважних академіків — Петра Тимофійовича Тронька та Бориса Ілліча Олійника. Там, як завжди, не було керманичів району, можновладців Київської області. „Головного носія броварської ідеї" (так називає себе пані Овдієнко) також не було.

Я не писав зубатих епітафій броварським начальникам. Та кілька років тому у гострозубій, моїй улюбленій газеті „Сільські вісті" надрукував свій фейлетон під назвою „Барщина":

як голова КСП „Требухівський"

тов.

Барський під напуттям голови Броварського району

тов.

Вайсфельда продав дві ферми на Білоцерківський м'ясо-комбінат, знищив два сади, щоб віддати землю головному інвесторові Київської області (кому б ви думали?)... дорогому Вайсфельду. Мій фейлетон зачитали на сесії райради, там же його автора (себто

мене) оголошено персоною нон грата. Пізніше новопризначений голова району пан Діденко зі своїми підручними депутатами поцупив із державної скарбниці (страшно подумати!) два мільярди гривень. Се вам не один украдений віршований рядок!..

Ні, я не живу сумними і страшними згадками. Мені приємно знати, що багато років я на громадських засадах керував Броварською районною літстудією. Нас охоче відвідували майбутні відомі поети і перекладачі, серед яких — Євген Крижєвич, Анатолій Луценко, Марія Воробей, Олександр Мокровольський, Володимир Гаптар, Ольга Страшенко, Володимир Якубовський та інші вихованці студії, прийняті до Спілки письменників. А наша Оля Страшенко та Катруся Міщу к із Требухова стали лауреатами престижної Всеукраїнської премії імені Василя Симоненка.

Чом же не згадати і того, що за десять років моєї праці в рідному селі, куди забула стежку броварська требухівка М.Овдієнко, у нашій школі побували й провели уроки видатні письменники, ар-тисти, журналісти і художники: Дмитро Білоус, Анатолій По-грібний, Віктор Кочевський, Бо-рис Олійник, Петро Засенко, Віктор Баранов, Ганна Чубач, Анатоль Перепадя, Валентина Давиденко, Віталій Карпенко, Михайло Слабошпицький, Пав-ло Мовчан, Михайло Гоян (Ав-стралія), Ліда Палій (Канада), народні артисти Неоніла Крюко-ва та Анатолій Паламаренко, чилійський поет, композитор та артист Бернардіно Корреа. Од-нак у цій художній, інтелекту-альній царині заслуга не моя, а тодішнього директора сільської школи Раїси Миколаївни Ов-дієнко — аж ніяк не родички одіозної Марії. А точніше — її антипод. Адже Раїса Миколаївна — людина серйозна, відповідаль-на, тямуща, душевна і таланови-та — відома не тільки в рідному селі та в районі. Її знають і ша-нують у столичній області і в Києві. Під її дбайливою орудою літературні й мистецькі надбання нашого райцентру перемістилися у знамените село Требухів. Знову почалася чорна заздрість, а за нею і відкрита зненависть до Раїси-директриси і до мене. Де вони такі взялися? Чому з усіх усюд, оминувши Бровари, їдуть до сільської требухівської школи журналісти з багатьох редакцій? Чим причарували требухівці поетів та артистів? Як би їх при-садити чи принизити? У цьому я переконався нещодавно, коли мої сердечні друзі й читачі захо-тіли відзначити мій скромний ювілей.

Тієї січневої, незабутньої днини я одержав урядову теле-граму і найвищу відзнаку пись-менницької Спілки. Мене радо привітали давні друзі з Україн-ського фонду культури, з бага-тьох редакцій Українського радіо, шановних редакцій газет „Сільські вісті“, „Молодь Украї-ни“, „Літературна Україна“. Від-гукнулися читачі з Бородянки та Білої Церкви, Лубен і Черкас, Дрогобича і Львова, бібліотекарі Києва і вчителі з рідного села. Мене розхвилювало тепле слово в міській газеті „Нафтовик Борислава“, де я починав кар'єру журналіста в далеких п'ятдесятих роках. Тільки прикро мене вра-зило гробове мовчання броварської райосвіти і культури та найріднішої районної газети, котра півстоліття тому друкувала мої перші вірші. Кому і чим я за-винив? Здається, я не був чужим у жодній сільській школі, не стояв ніколи осторонь районно-го життя. Ще ж недавно Бро-варська районна держадміністра-ція в дипломі до медалі „Знак Пошани“ ось таке писала: „За вагомий внесок у культурний та духовний розвиток...“ То що? Я вже не утверджую гуманістичних ідей? І сміх, і гріх... Та здивував мене дзвінок із Броварів од за-ступника голови райдержадміністрації pana Деменка, який уклінно просить, щоб я з'явився в райдепартамент, — одержати ювілейний подарунок. А може, то хабар? Ні, я не прийму пода-рунків, бо інакше самостійні односельці нагадають мою давню поетичну пересмішку:

Беручи хабара,

Не кричи „Ура!”